

Nr 424

Av herr Nordgren m. fl., om begränsning av verksamheten vid statens pris- och kartellnämnd.

(Lika lydande med motion nr 350 i Första kammaren)

Den statliga övervaknings- och utredningsverksamheten med avseende på pris- och konkurrensförhållandena inom näringslivet grundar sig på principen, att statsmakterna skall ha möjlighet att motverka sådana förhållanden inom näringslivet, som kan förhindra en normal prisbildning. Den första utredningen i hithörande frågor tillkom redan före första världskriget och viss lagstiftning under mellankrigstiden, men någon mera kontinuerlig verksamhet från statsmakternas sida kan sägas ha kommit i gång först efter tillkomsten av 1946 års lag om övervakning av konkurrensbegränsning inom näringslivet. Som en följd härav upprättades en särskild byrå inom kommerskollegium med uppgift att registrera konkurrensbegränsande åtgärder i ett offentligt kartellregister samt att utföra särskilda undersökningar rörande konkurrensbegränsningarnas inverkan på pris-, produktions-, omsättnings- eller transportförhållandena i riket.

En utbyggnad av den statliga verksamheten aktualiserades genom tillkomsten av 1953 års lag om motverkande i vissa fall av konkurrensbegränsning inom näringslivet. Härvid tillskapades två nya organ, näringsfrihetsrådet och ombudsmannaämbetet för näringsfrihetsfrågor, för att handha de förhandlingar med vederbörande företag, som den vidgade lagstiftningen möjliggjorde i syfte att undanröja skadliga verkningar av konkurrensbegränsningar. En ytterligare utvidgning av dessa myndigheters verksamhet skedde genom beslut vid 1956 års riksdag, varvid även den utredande myndigheten gavs betydligt större resurser genom upprättandet av ett självständigt organ, statens pris- och kartellnämnd (SPK), samtidigt som kommerskollegiums utredningsverksamhet i hithörande frågor liksom även statens priskontrollnämnd avskaffades. Efter hand har en avsevärd upprustning av SPK:s personella resurser ägt rum främst i samband med omsättningsskattens införande den 1 januari 1960 och senare i anledning av de åtgärder, som föreslogs i 1960 års prisövervakningskommittés betänkande »Effektivare prisövervakning». Antalet anställda vid SPK har därmed kommit att överstiga 110 personer.

Vid en bedömning av den utveckling i hithörande frågor, som skett under de senaste åren, må till en början understrykas, att allmän enighet råder

om den inledningsvis angivna målsättningen, att statsmakterna skall ha möjlighet att motverka sådana företeelser inom näringslivet, som kan förhindra en normal prishöjning. Målsättningen får ses mot bakgrunden av det liksom allmänt erkända förhållandet, att en effektiv konkurrens företagen emellan utgör den bästa prisregulatorn. Vilka resurser som bör ställas till de berörda organens förfogande blir med andra ord beroende av en bedömning av den rådande konkurrenssituationen på olika områden och deras utveckling under de senaste åren.

I dagens läge torde med fog kunna konstateras, att förhållandena inom svenskt näringsliv inrymmer goda förutsättningar för en effektiv konkurrens företagen emellan med starkt prispressande verkningar. Detta har bl. a. kommit till uttryck i socialstyrelsens konsumentprisindex, som klart visar, att de två senaste årens betydande kostnadsökningar för företagen endast i ringa utsträckning medfört prisökningar. En annan indikator på konkurrensens effektivitet utgör det förhållandet, att antalet framställningar till näringsfrihetsrådet rörande ifrågasatta skadliga verkningar av konkurrensbegränsningar varit mycket litet och att något fall hittills ej förekommit utan att påtalade missförhållanden undanröjts av berörda företag, ofta utan att ens förhandling behövt tillgripas.

Den rådande konkurrenssituationen måste således betecknas som fullt tillfredsställande ur statsmakternas synpunkt. Inte heller torde med skäl kunna göras gällande, att den förväntade utvecklingen under den närmaste tiden skall medföra någon försvagning av konkurrensens styrka. Tvärtom förefaller det troligt, att den fortsatta tullavvecklingen inom ramen för EFTA-avtalet kommer att medföra en ytterligare prispressande verkan för de svenska producenternas del, vilken torde komma att förstärkas ytterligare, om och när en svensk anslutning i någon form till EEC-gemenskapen vinnas. För detaljhandels del kan påräknas ett än mer skärpt konkurrens-läge genom den fortgående snabba utvecklingen av nya distributionsformer.

Allt talar alltså för att den utbyggnad av SPK:s resurser, som ägt rum under de senaste åren, varit opåskallad. Enligt vår mening bör det därför vara möjligt att inleda en viss avveckling av nämnda resurser, varvid i första hand de genom beslut vid 1961 års riksdag nytillkommande tjänsterna bör indragas. Samtidigt bör åt SPK uppdragas att internt utföra en sådan angelägenhetsgradering av sina arbetsuppgifter, att Kungl. Maj:t till årets höstriksdag kan framlägga förslag om en ytterligare minskning av nämndens verksamhet från den 1 januari 1963. Redan vid den förstnämnda begränsningen av verksamheten bör en besparing av 290 000 kronor för helt budgetår kunna påräknas.

Under återropande av vad ovan anförts hemställer vi,
att riksdagen måtte

A. för budgetåret 1962/63 till statens pris- och kartell-nämnd anvisa

1) Avlöningar: 2 272 000 kronor;

2) Omkostnader: 348 000 kronor;

B. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte vid detta års höstriksdag framlägga förslag om en ytterligare begränsning av verksamheten vid statens pris- och kartellnämnd fr. o. m. den 1 januari 1963.

Stockholm den 24 januari 1962

Hans Nordgren

Tage Magnusson

Gösta Darlin

Dag R. Edlund

i Borås

Nr 425

Av herr Ståhl, om *höjning av anslaget till det frivilliga skytteväsendet.*

(Lika lydande med motion nr 390 i Första kammaren)

Stockholm den 26 januari 1962

Manne Ståhl
